بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓު
ދިވެހިރާއްޖެ

ޝަރީޢަތް ނިންމުން

- ޤަޟިއްޔާ ނަންބަރު: 2023/HC-A/21
- އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތް: މުޙައްމަދު ޝުޢައިބު، މަންޒިލް، ރ. މަޑުއްވަރި
- އިސްތިއުނާފަށް ޖަވާބުދޭ ފަރާތް: [illegible] [illegible]، އޯޝަންވިލާ، [illegible]
- މައްސަލައިގެ ބާވަތް: ޙަޟާނަތު ލިބިގަތުން

މައްސަލަ ބެލި ފަނޑިޔާރުންގެ މަޖިލިސް:

ފަނޑިޔާރު ހުސައިން މަޒީދު
ފަނޑިޔާރު ހުސައިން ޝަހީދު
ފަނޑިޔާރު ހަސަން ސަމީރު

ނިމުނު ތާރީޚު: 06 ޝަޢުބާން 1444
26 ފެބްރުއަރީ 2023

ހައިކޯޓުގައި ޤަޟިއްޔާ ރަޖިސްޓަރީ ކުރެވުނު ތާރީޚް: 23 ޖުމާދަލްއާޚިރާ 1444 / 15 ޖަނަވަރީ 2023

އިސްތިއުނާފުކުރެވުނު ނިންމުން:

- **ނަންބަރު:** 51/F10C/2022 ޤަޟިއްޔާގެ "[illegible]"
- **ނިންމި ތަން:** މާޅޮސްމަޑުލު ދެކުނުބުރި އޭދަފުށި މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓު
- **ޤާޟީ:** [illegible]
- **ހުށަހެޅުނު ތާރީޚް:** 18 ސެޕްޓެމްބަރު 2022
- **ނިމުނު ތާރީޚް:** 22 ނޮވެމްބަރު 2022

އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތް
[illegible]
ޝަރުޢީ ވަކީލު:
[illegible] 12155

އިސްތިއުނާފުގެ ދެވަނަ ފަރާތް
[illegible]
ޝަރުޢީ ވަކީލު:
[illegible] 7172

[illegible]

ފަނޑިޔާރު ހުސައިން މަޒީދުގެ ރައުޔު، (މި ރައުޔަށް ފަނޑިޔާރު ހުސައިން ޝަހީދު އަދި ފަނޑިޔާރު ހަސަން ޝަހީދު ތާއީދު ކުރައްވާފައި)

މައްސަލައިގެ ތަޢާރަފު

1. ފ. ނިލަންދޫ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 51/F10C/2022 ޤަޟިއްޔާގައި އެކޯޓުން ނިންމި "އިއުތިރާޟް ބާޠިލުކުރުމުގެ ނިންމުން" އިސްތިއުނާފު ކުރައްވަނީ ނ. މަގުއްތަރި، މަނޑިފިލާ، މުޙައްމަދު ނަޒީރު (ދރއ ކާޑު ނަންބަރު: A371866) ގެ ފަރާތުން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓަށް ހުށަހަޅުއްވުން، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގައި ރަޖިސްޓަރީކުރެވުނު ނަންބަރު 2023/HC-A/21 ޤަޟިއްޔާއެވެ. މި ޤަޟިއްޔާގައި އިސްތިއުނާފަށް ރުޖޫޢަވާ ފަރާތަކީ ސ.ހިތަދޫ، ޕެރަޑައިސްވިލާ، މުޙައްމަދު ޝަކީބު (ދރއ ކާޑު ނަންބަރު: A256182) އެވެ.

މައްސަލައިގެ ފަސްމަންޒަރު

2. މުޙައްމަދު ޝަކީބު އާއި މުޙައްމަދު ނަޒީރު ދެމީހުން ކައިވެނިކޮށްގެން ލިބިވަޑައިގެންނެވި ދަރިފުޅުގެ ޙަޟާނަތު ލިބިގަތުމަށް އެދި މުޙައްމަދު ނަޒީރުގެ މައްޗަށް މުޙައްމަދު ޝަކީބުގެ ފަރާތުން ފ. ނިލަންދޫ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގައި (މީގެ ފަހުން **"ނިލަންދޫ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓު"** މިގޮތަށް ބަޔާންކޮށްފައިވާނެ) ނަންބަރު 51/F10C/2022 ޤަޟިއްޔާ ހުށަހަޅާފައެވެ.

3. އެ ޤަޟިއްޔާގެ ދެފަރާތުގެ ޝަރީޢަތް ކުރުމުގެ އެ މައްސަލަ ބެލުމުގެ އިޚްތިޔާރު ނިލަންދޫ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓަށް ލިބިގެން ނުވާކަމަށް ބުނެ މުޙައްމަދު ނަޒީރުގެ ފަރާތުން އިއުތިރާޟް ހުށަހަޅާފައެވެ. މި އިއުތިރާޟް ބާޠިލުކުރައްވާ ޤަރާރުގައި ބަޔާންކުރެއްވި ސަބަބުތަކަކީ؛

3.1. ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު: 2011/04 "އާއިލީ މައްސަލަތައް ކޯޓުތަކަށް ހުށަހެޅުމުގައި އަމަލުކުރާނެ ގޮތުގެ އުސޫލު" ގެ 4 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކުރެވޭ މައްސަލައެއްނަމަ، އެ މައްސަލައެއްގައި ހިމެނޭ ކުއްޖަކަށް ނުވަތަ ކުދިންނަށް އެންމެ [illegible] [illegible] ކޯޓަކަށް އެ މައްސަލަ [illegible] ބަޔާންކޮށްފައިވާއިރު މައްސަލަ ހުށަހަޅާއިރު ކުއްޖާ ދިރިއުޅެމުންދާނީ [illegible] ކަމަށްވުން

3.2. ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2019/HC-A/651 ޤަޟިއްޔާގައި ބަޔާންކުރެވޭ މައްސަލައެއްނަމަ، އެ މައްސަލައިގައި ހިމެނޭ ކުއްޖާ ދިރިއުޅޭ ރަށުގައި ހުންނަ [illegible] ކޯޓަށް، [illegible] ކުއްޖާއަށް އެންމެ [illegible] [illegible] ކޯޓަކާއި، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ބަޔާންކޮށްފައިވާއިރު މައްސަލަ ހުށަހަޅާއިރު ކުއްޖާ ދިރިއުޅެމުންދާނީ [illegible] ކަމަށްވުން

3.3. ދިވެހިރާއްޖޭގެ ކޯޓުތަކުގެ ޤާނޫނުގެ 69 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގައި މައްސަލަ ހުށަހަޅާ ކޯޓަކީ ދައުވާ ރައްދުވާ ފަރާތުގެ ދާއިމީ އެޑްރެސް ހުންނަ ދާއިރާގެ ކޯޓަށް ވާންޖެހޭނެކަމަށް ބަޔާންކޮށްފައިވާއިރު، މި މައްސަލައިގައި ދައުވާ ރައްދުވާ ފަރާތުގެ ދާއިމީ އެޑްރެހަކީ [illegible] އެޑްރެހަކަށްވުމުން، މިއެވެ.[1]

އިޚްތިޞާޞާ [illegible] ކޯޓުގެ ނިންމުން

4. [illegible] އިޚްތިޞާޞާ ގުޅިގެން އެ މައްސަލަ ބެލުމުގެ އިޚްތިޞާޞް އެ ކޯޓަށް ލިބިގެންވާކަން [illegible] ކަނޑައަޅައި މައްސަލަ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ކޯޓުން އަންނަނިވި ނިންމުން ނިންމިއެވެ.

---

[1] [illegible] "އާއިލީ މައްސަލަތަކުގައި ކޯޓުގެ [illegible]" [illegible]

"[illegible] އިސްވެ ދެންނެވި ކަންކަން އެނގެން ހުރުމުން، ސ.ހުޅުމީދޫ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 51/F10C/2022 ޤަޟިއްޔާގައި، އުޞޫލު ނަންބަރު 2022/G-26 މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުތަކުގެ ޢާއިލީ އިޖުރާއަތުގެ އުޞޫލުގެ 5 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އަށް ރިޢާޔަތްކޮށް، [illegible] ޤަޟިއްޔާގެ ފަރާތުން ހުށަހަޅާފައިވާ ޙަޟާނަތުގެ މި މައްސަލަ ބެލުމުގެ އިޚްތިޞާޞް ސ.ހުޅުމީދޫ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓަށް ލިބިގެންވާކަމަށް ކަނޑައަޅައި، [illegible] ޤަޟިއްޔާގެ ފަރާތުން ހުށަހަޅާފައިވާ މި މައްސަލަ ކުރިއަށް ގެންދިއުމަށް ނިންމީމެވެ."

އިސްތިއުނާފީ ނުކުތާތައް

5. ސ.ހުޅުމީދޫ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 51/F10C/2022 ޤަޟިއްޔާގައި އެކޯޓުން ނިންމި "އިޚްތިޞާޞާމެދު ނިންމިގޮތް" އިސްތިއުނާފުކުރަމުން މުޙައްމަދު ޝުޢައިބުގެ ވަކީލުން އަންނަނިވި 02 (ދޭއް) ނުކުތާ ހުށަހަޅާފައި ވެއެވެ.

- **ފުރަތަމަ ނުކުތާ އަކީ:** ޙަޟާނަތުގެ މައްސަލަތަކުގައި ހައިކޯޓުގެ 2019/HC-A/651 ޤަޟިއްޔާގައި ކުދިންނަށް އެންމެ މަޞްލަޙަތު ހުރި ގޮތަށް ހުކުމްކުރުމަށް ކަނޑައަޅާފައިވާ އުޞޫލާއި ޚިލާފަށް މައްސަލަ ނިންމާފައިވާ ކަމަށް ބުނެ ފާހަގަކުރި ނުކުތާއެވެ.
- **ދެވަނަ ނުކުތާ އަކީ:** އުޞޫލު ނަންބަރު 2022/G-26 މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުތަކުގެ ޢާއިލީ އިޖުރާއަތުގެ 5 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އަދި (ށ) އަށް [illegible] މައްސަލަ ނިންމާފައިވާ ކަމަށް ބުނެ ފާހަގަކުރި ނުކުތާއެވެ.

އިސްތިއުނާފީ ނުކުތާތަކާމެދު [illegible] ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގައި ދައްކާފައިވާ ވާހަކަތަކުގެ ޚުލާސާ

6. އިސްތިއުނާފީ ނުކުތާތަކާ ގުޅިގެން މުޙައްމަދު ޝުޢައިބުގެ ފަރާތުން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގައި [illegible] ފާހަގަކޮށްފައިވަނީ މުޙައްމަދު ޝުޢައިބުގެ [illegible] [illegible] [illegible]

އެދޭނެކަމަށާއި ކުއްޖާއާއެކު ދިރިއުޅުއްވުމަށް އުމުރުގައި ކަމަށެވެ. އެހެންކަމުން [illegible] ފެމިލީކޯޓު ކޯޓުން އެ މައްސަލަ ބެލުމުގެ އިޚްތިޔާރު އޮތް ކަމަށް އެ ކޯޓުން ކަނޑައަޅާފައިވަނީ ބަސްނަމުގެ މައްސަލަތަކުގައި ހައިކޯޓުގެ 2019/HC-A/651 ގަޟިއްޔާގައި ކުދިންނަށް އެންމެ މަޞްލަޙަތު ބޮޑު ކޯޓަކުން ހުށަހެޅުމަށް ކަނޑައަޅައިދިނުމަށް އިސްތިއުނާފު ދިފާޢުކުރާ ކަމަށެވެ. އަދި އެ ނިންމުން ނިންމާފައިވަނީ އިސްތިއުނާފު ނަންބަރު 2022/G-26 ފެމިލީކޯޓު ކޯޓުތަކުގެ ޝަރީޢަތް އިޖުރާއަތުގެ އުސޫލުގެ 5 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އަދި (ށ) އަށް ނިޔާއަށް ކުރިމަތިލާނެކަމަށެވެ. އެހެންކަމުން [illegible] [illegible] [illegible] ފެމިލީކޯޓު ކޯޓުން އެ މައްސަލަ ބެލުމުގެ އިޚްތިޔާރު ނެތްކަމަށް ކަނޑައަޅައިދިނުން ކަމަށެވެ.

7. ޖަވާބުގައި މައްސަލަ ޖެހޭގޮތުގެ ފާހަގަ ބަޔާންކޮށްފައިވަނީ އިސްތިއުނާފު ނަންބަރު 2022/G-26 ފެމިލީކޯޓު ކޯޓުތަކުގެ ޝަރީޢަތް އިޖުރާއަތުގެ އުސޫލުގެ 5 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން މައްސަލަ ހުށަހެޅޭ ފަރާތް އެންމެގާތުގައި ދިރިއުޅޭ ތަން ނިސްބަތްވާ ޖަޒީރާގެ ދާއިރާގެ ކޯޓަކުން މައްސަލަ ހުށަހެޅުމުގެ އިޚްތިޔާރު ލިބިދީފައިވެއެވެ. އެހެންކަމުން ދަރި ކޯޓުގެ ނިންމުން ޤާނޫނީ ހަމަތަކާ ޚިލާފުކަމަށް ކަނޑައަޅަން ޖެހޭނެ ނިޔާކަން ކަނޑައަޅައިދިނުން މައްސަލަ ނިންމައިދިނުން އެދޭކަމަށެވެ.

ނިމެންދެން އެދުން ވަގުތީ އަމުރުތައް

8. ހައިކޯޓުން މި މައްސަލައިގައި ގޮތެއް ކަނޑައަޅަންދެން [illegible] ފެމިލީކޯޓު ކޯޓުގައި މައްސަލަ ކުރިއަށް ނުގެންދިއުމަށް އަމުރުކުރެއްވުން އަދި މުއްދަތަށް ޢަމަލުކުރާނެ ފަރާތުން ވަގުތީ އަމުރުކުރުން އެދިފައިވެއެވެ. ނަމަވެސް އެ ވަގުތީ އަމުރާމެދު ގޮތެއްކަނޑައަޅަން ވަގުތު ނުދާކަމުން ވެސް މި މައްސަލަ މައްސަލައިގެތެރެއިން އަވަހަށް ނިންމުމުގެ މަޤްޞަދުގައި [illegible] ފެނުނުތީ، [illegible] އަވަސް މައްސަލައެއްގެ ގޮތުގައި މި މައްސަލަ ބަލައި ނިންމުން [illegible] ފެށުނެވެ.

ސަރަހައްދީ އިޚްތިޞާޞް

9. މި މައްސަލައިގައި ހައިކޯޓުގެ ކުރިމަތިގައި އޮތް ކަނޑައެޅުމަށް އޮތް ޤާނޫނީ ނުކުތާއަކީ އުނގޫފާރު ޑިސްޓްރިކްޓް ކޯޓަށް މި މައްސަލަ ހުށަހެޅުނުއިރު މައްސަލަ ބެލުމުގެ އިޚްތިޞާޞް އެކޯޓަށް ލިބިގެންވޭތޯ ނުވަތަ ނުލިބޭތޯއެވެ. އެކަން ފުރަތަމަ ދަރަޖައިގެ ކޯޓުތަކުގެ ސަރަހައްދީ އިޚްތިޞާޞް (Territorial Jurisdiction) ކަނޑައަޅައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖުޑީޝަރީގެ ޤާނޫނުގެ[2] 69 ވަނަ މާއްދާއަށް ބެލިއިރު ސަރަހައްދީ އިޚްތިޞާޞް ލިބޭ އާއިލީ އުސޫލަކީ ދަޢުވާލިބޭ ފަރާތުގެ ދާއިމީ އެޑްރެސް ހުންނަ ދާއިރާގެ ކޯޓަށްކަމަށް އެމާއްދާގެ (ހ) އިން އެނގެއެވެ. އަދި އެ މާއްދާގެ ދެންނެވި އަކުރުތަކުގައި ކޯޓުތަކުގެ ސަރަހައްދީ އިޚްތިޞާޞް ލިބޭ ގޮތް ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ. ނަމަވެސް އެމާއްދާގެ އެއްވެސް އަކުރެއްގައި ޙަޟާނަތު މައްސަލަތަކާ ގުޅޭގޮތުން ސަރަހައްދީ އިޚްތިޞާޞް ލިބޭ ކޯޓެއް ބަޔާންކޮށްފައިނުވެއެވެ. އެހެނަސް ޙަޟާނަތުގެ މައްސަލައެއްނަމަ، އެ މައްސަލައިގައި ހިމެނޭ ކުއްޖާ ނުވަތަ ކުދިންނަށް އެންމެ މަޞްލަޙަތު ހުރި ކޯޓަކަށް އެ މައްސަލައެއް ހުށަހެޅޭނެކަމަށް ކުރިން އަމަލުކުރަމުން އައި ޖުޑީޝަރީގެ ސަރކިއުލަރ ކޯޓުގެ ނަންބަރު: 2011/04 (އާއިލީ މައްސަލަތައް ކޯޓުތަކަށް ހުށަހެޅުމުގައި އަމަލުކުރަންވީ ގޮތުގެ އުސޫލު) ގެ 5 ވަނަ މާއްދާގައި ވެއެވެ.

10. އުނގޫފާރު ޑިސްޓްރިކްޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 51/F10C/2022 ގަޟިއްޔާ އަލަށް ހުށަހެޅިފައިވަނީ 22 ނޮވެމްބަރު 2022 ތާރީޚުގައިކަން މައްސަލައިގެ ދަޢުވާ ފޯމުގައިވާ ކޯޓުގެ އެންޓްރީ ތާރީޚުން ބެލުމުން އެނގެއެވެ. އެ ތާރީޚަކީ އާއިލާއާބެހޭ ގަވާއިދުގެ[3] 75 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން އެކުލަވާލި ޑިސްޓްރިކްޓް ކޯޓުތަކުގެ އާއިލީ އިޖުރާއަތުގެ އުސޫލު[4] ގެޒެޓްކުރި އަމަލުކުރަން ފެށި ތާރީޚަކަށް ފަހުގައިކަމުގައެވެ. މި އުސޫލަކީ އާއިލީ

---

[2] ޤާނޫނު ނަންބަރު: 22/2010 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖުޑީޝަރީގެ ޤާނޫނު)

[3] ގަވާއިދު ނަންބަރު 2022/R-99

[4] އުސޫލު ނަންބަރު 2022/O-26

މައްސަލައެއް ބެލުމުގައި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] މި އުސޫލުގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

11. ބުނެވުނު އުސޫލުގެ 5 ވަނަ މާއްދާއަކީ ސަރަޙައްދީ އިޚްތިޞާޞް ކަނޑައަޅާފައިވާ މާއްދާއެވެ. އެގޮތުން އެ މާއްދާގެ (ހ)، (ށ) އަދި (ނ) ގައި އަންނަނިވި ފަދައިން ބަޔާންވެގެންވެއެވެ.

> 5 (ހ) ޝަރުޢީ އުސޫލުން، އާއިލީ މައްސަލަތައް ބެލުމުގެ ސަރަޙައްދީ އިޚްތިޞާޞް ލިބިގެންވާ ކޯޓަކީ، މައްސަލަ ރައްދުވާ ފަރާތް އާންމު ގޮތެއްގައި ދިރިއުޅޭ ރަށް ނިސްބަތްވާ ޤަޟާއީ ދާއިރާގެ ކޯޓެވެ.
>
> (ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި އެހެން އޮތްނަމަވެސް، މައްސަލަ ހުށަހަޅާ ފަރާތް އާންމު ގޮތެއްގައި ދިރިއުޅޭ ރަށް ނިސްބަތްވާ ޤަޟާއީ ދާއިރާގެ ކޯޓަށް މައްސަލަ ހުށަހެޅުމަށް [illegible] [illegible] ހުރަހެއް ނެތެވެ.
>
> (ނ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ [illegible]، އާއިލީ މައްސަލައެއް [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] މައްސަލަ ހުށަހަޅާ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ކޯޓަށް [illegible] [illegible].

އެގޮތުން މި އުސޫލުގެ 5 ވަނަ މާއްދާ (ހ) އަށް ބަލާއިރު ޝަރުޢީ އުސޫލުން، އާއިލީ މައްސަލަ ބެލުމުގެ ސަރަޙައްދީ އިޚްތިޞާޞް ލިބިގެންވާ ކޯޓަކީ މައްސަލަ ރައްދުވާ ފަރާތް އާންމު ގޮތެއްގައި ދިރިއުޅޭ ރަށް ނިސްބަތްވާ ޤަޟާއީ ދާއިރާގެ ކޯޓު ކަމުގައި [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] މާއްދާގެ (ހ) [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. އެގޮތުން [illegible] ފަރާތް އާންމު ގޮތެއްގައި ދިރިއުޅޭ ރަށް ނިސްބަތްވާ ޤަޟާއީ ދާއިރާގެ ކޯޓަށް މައްސަލަ [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ކޯޓަށް [illegible] [illegible] މައްސަލަ [illegible] ސަރަޙައްދީ އިޚްތިޞާޞް [illegible] [illegible]. އަދި [illegible] މައްސަލަ ކޯޓަށް [illegible] މައްސަލަ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] މާއްދާގައި [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ކޯޓަށް [illegible] މައްސަލަ [illegible] [illegible] [illegible]. އަދި މި [illegible] "[illegible]" މި [illegible] [illegible]

އޮތްގޮތުން އިޚްތިޞާޞް ލިބިގެންވަނީ ހަމައެކަނި ކުޑަކުއްޖާ ދިރިއުޅޭތަނުގެ ކޯޓަށް ނޫންކަން ސާބިތުވޭ. އަދި މި މާއްދާއަށް މިނޫން މާނަކުރުމެއް ދީ، ނިންމާފައިވާ މަތީ މަރުޙަލާގެ ކޯޓުގެ އެއްވެސް ނިންމުމެއް [illegible] ފެންނަން ނެތެވެ.

12. ޙަޟާނަތުގެ މައްސަލައެއްނަމަ، އެ މައްސަލައިގައި ހިމެނޭ ކުއްޖަކަށް ނުވަތަ ކުދިންނަށް އެންމެ މަސްލަޙަތު ބޮޑު ކޯޓަކަށް އެ މައްސަލައެއް ހުށަހެޅިދާނެކަމަށް ކުރިން އަމަލުކުރަމުން އައި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ އާއިލީ މައްސަލަތައް ކޯޓުތަކަށް ހުށަހެޅުމުގައި އަމަލުކުރާނެ ގޮތުގެ އުސޫލު[5] ގެ 5 ވަނަ މާއްދާގައި އެއިން އޮތްނަމަވެސް މިހާރު އަމަލުކުރަމުން އަންނަ [illegible] ކޯޓުތަކުގެ އާއިލީ [illegible] އުސޫލު[6] ގައި ކުދިންނަށް އެންމެ މަސްލަޙަތު ބޮޑު ކޯޓަކަށް އެ މައްސަލައެއް ހުށަހެޅުން [illegible] ނުވެއެވެ. އެހެނަސް [illegible] އެފަދަ [illegible] މައްސަލައިގައި [illegible] އޮތް ނަމަ، އެކަމަކީ މިފަދަ މައްސަލަތަކުގައި ރިޢާޔަތްކުރަންޖެހޭ [illegible] ކަމުގައި ދެކެމެވެ.

13. އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން ހަވާލާދީފައިވާ ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2019/HC-A/651 ޤަޟިއްޔާއަކީ [illegible] [illegible] ކޯޓުތަކުގެ އާއިލީ [illegible] އުސޫލު[7] [illegible] ކުރީގެ ޤަޟިއްޔާއެކެވެ. އަދި އެ ޤަޟިއްޔާގެ ޙާދިޘާ އެއީ މި ޤަޟިއްޔާގެ ޙާދިޘާއާ ތަފާތު ޙާދިޘާއެކެވެ. އަދި އެ ޤަޟިއްޔާގައި [illegible] އިރު [illegible] ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ އާއިލީ މައްސަލަތައް ކޯޓުތަކަށް ހުށަހެޅުމުގައި އަމަލުކުރާނެ ގޮތުގެ އުސޫލު[8] ގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ ގޮތެވެ. އެހެންކަމުން އެ ޤަޟިއްޔާގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ އުސޫލު މިހާރުގައި މި މައްސަލައަށް [illegible] ނުދެކެމެވެ.

---

[5] ނަންބަރު: 2011/04

[6] އުސޫލު ނަންބަރު 2022/O-26

[7] އުސޫލު ނަންބަރު 2022/O-26

[8] ނަންބަރު: 2011/04

14. މިހާރު އަމަލުކުރަމުންދާ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުތަކުގެ އާއިލީ އިޖުރާއަތުގެ އުސޫލު[9] ގައި ދަޢުވާކުރާ ފަރާތް އާންމު ގޮތެއްގައި ދިރިއުޅޭ ތަން ނިސްބަތްވާ ޖުޑީޝަލް ދާއިރާގެ ކޯޓަށް މައްސަލަ ހުށަހެޅިދާނެކަމަށް ކަނޑައަޅައި ދީފައިވާ ފުރުޞަތު [illegible] އޮތްކަމުގައިވީނަމަވެސް، މި މައްސަލައިގައި އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން ވަކާލާތުކޮށްފައިވަނީ ކުއްޖާ ދިރިއުޅޭ ތަނުގައި ހުންނަ ކޯޓަށް މައްސަލަ ހުށަހެޅުމުގެ މަޞްލަޙަތު ބޮޑުކަމަށް ބުނެއެވެ. ނަމަވެސް މިހާރު މައްސަލަ ހުށަހެޅިފައިވާ [illegible] [illegible] އާއިލީ އަދި ދިރިއުޅޭ [illegible] ނިސްބަތްވާ [illegible] ކޯޓު ކަމުގައިވާ [illegible] މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގައި މައްސަލަ ބަލަމުން ގެންދިއުމުން [illegible] [illegible] އަދި ކުއްޖާ ދިރިއުޅޭ ތަނުގައި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓަށް މައްސަލަ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން ބުނެފައިވެއެވެ. އަދި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، އެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ނުވެއެވެ.

15. އެހެންކަމުން މި މައްސަލައިގައި ދަޢުވާކުރި [illegible] [illegible] ބ.[illegible]، [illegible]، [illegible] އާންމު ގޮތެއްގައި ދިރިއުޅޭ އަދި ކުއްޖާ [illegible] ނިސްބަތްވާ ބ. އަތޮޅުގައި ހުންނަ ކޯޓު މި މައްސަލަ ހުށަހެޅުމުން، މައްސަލަ ބެލުމުގެ އިޚްތިޞާޞް އެ ކޯޓަށް ލިބިގެންވާކަމަށް އެ ކޯޓުން ކަނޑައަޅައިފައިވާ ޤާނޫނީ [illegible] ޚިލާފަށް ކަމަށް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ނުފެނެއެވެ.

---

[9] އުސޫލު ނަންބަރު 2022/O-26

ފަނޑިޔާރު ހުސައިން ޝަހީދުގެ ރައުޔު

16. ފަނޑިޔާރު ހުސައިން މަޒީދުގެ ރައުޔަށް އަހުރެން ތާއީދު ކުރަމެވެ.

ފަނޑިޔާރު ޙަސަން ޝަފީޢުގެ ރައުޔު

17. ފަނޑިޔާރު ހުސައިން މަޒީދުގެ ރައުޔަށް އަހުރެން ތާއީދު ކުރަމެވެ.

އިސްތިއުނާފުކުރުމުގެ އިޖުރާއަތު ބަންދުކޮށްދިނުން

18. މި ޤަޟިއްޔާގައި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުން ޙުކުމް ކުރުމުން، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގައި މި ޤަޟިއްޔާ އިސްތިއުނާފުކުރުމަށް ހުށަހެޅުމުގެ ޙައްޤު މައްސަލައިގެ ފަރާތްތަކަށް ލިބިގެންވެއެވެ. އެގޮތުން އިސްތިއުނާފުކުރުމަށް ހުށަހެޅުމުގެ މުއްދަތަކީ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުން މި ޤަޟިއްޔާގައި ޙުކުމް ކުރި ތާރީޚުން ފެށިގެން 30 (ތިރީސް) ދުވަހެވެ.[10] އަދި އެ މުއްދަތުގެ ތެރޭގައި ޝަރީޢަތްއަޑުއެހުމުގެ ރިޕޯޓު ޚަޞްމުންނަށް ހަވާލުކޮށްފައިވާނަމަ، އިސްތިއުނާފުކުރުމުގެ މުއްދަތު ގުނަން ފަށާނީ ޝަރީޢަތްއަޑުއެހުމުގެ ރިޕޯޓު ޚަޞްމުންނާ ހަވާލުކުރާ ތާރީޚެވެ.[11] އެހެންނަމަވެސް ޝަރީޢަތް އަޑުއެހުމުގެ ކުރާސް އަތް ލިބުމުގެވެސް އިސްތިއުނާފަށް ހުށަހެޅިދާނެއެވެ.[12]

---

[10] ޤާނޫނު ނަންބަރު 32/2021 (މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު) ގެ 284 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ)

[11] ޤާނޫނު ނަންބަރު 32/2021 (މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު) ގެ 284 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ)

[12] ޤާނޫނު ނަންބަރު 32/2021 (މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު) ގެ 284 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ)

- **ޙުކުމް:**

ދެންފަހެ، އިސްތިއުނާފީ ނުކުތާތަކަށް ރިޢާޔަތްކުރިއިރު، [illegible] [illegible] [illegible] މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 51/F10C/2022 ވަޞިއްޔާގައި އެކޯޓުން ނިންމާފައިވާ "[illegible]" މި ނިންމުމަށް ބަދަލުގެންނަންޖެހޭފަދަ ޤާނޫނީ ސަބަބެއް ނެތްކަމަށް، މި މައްސަލަ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގައި ބެލި ފަނޑިޔާރުންގެ މަޖިލީހުގެ އިއްތިފާގުން ކަނޑައަޅައި، މިގޮތުގެމަތިން ޙުކުމްކޮށްފީމެވެ.

މިޤަޟިއްޔާ ބަލައި ޙުކުމް ކުރީ:

ފަނޑިޔާރު ޙުސައިން ޝަހީދު

ފަނޑިޔާރު ޙުސައިން މަޒީދު
(ރިޔާސަތު)

ފަނޑިޔާރު ހަސަން ސަޢީދު